

Moduł I

Ewaluacja w praktyce szkolnej – istota, cele, rodzaje.

Sesja 1: Podstawowe informacje o ewaluacji.

Sesja 2: Ewaluacja w procesie rozwoju szkoły i w pracy nauczyciela

PROGRAM I SCENARIUSZE ZAJEĆ

SESJA 1.

Podstawowe informacje o ewaluacji

Cele ogólne

- Poznanie różnych definicji i klasyfikacji procesu ewaluacji.

Cele szczegółowe/ uczestnik zajęć potrafi:

- zdefiniować proces ewaluacji,
- dokonać klasyfikacji procesu ewaluacji w zależności od kryteriów podziału,
- wskazać podobieństwa i różnice między ewaluacją a procesem badawczym.

Treści:

4. Definicje i rodzaje ewaluacji.
5. Ewaluacja a badanie naukowe.

Metody i techniki pracy:

- Praca w grupach
- Dyskusja

Lp.	Przebieg sesji	Czas	Materiały
1.	Prowadzący prezentuje cele i program całego kursu. Wzajemne poznanie się. Każdy uczestnik mówi 2-3 zdania o sobie. Ponieważ jest to pierwsza sesja należy zadbać o kontrakt pracy grupy, np. 5 głównych zasad.	25 min.	Przygotowane identyfikatory Slajdy 1-4 Arkusze papieru.
2.	Prowadzący prezentuje cele sesji 1. Ćwiczenie 1. Uczestnicy zostają podzieleni na 4 grupy. Każda osoba w grupie dzieli się swoim doświadczeniem i wiedzą na temat ewaluacji, a następnie na plakacie grupa prezentuje swoje stanowisko wg wzoru (arkusz ćwiczenia 1). Przedstawiciel grupy omawia wyniki pracy. Celem ćwiczenia jest uruchomienie myślenia o ewaluacji w szerokim znaczeniu.	20 min.	Prezentacja Slajdy 5-6 Arkusze ćwiczenia 1
3.	Czym jest ewaluacja i czemu służy? – mini wykład Prowadzący zwraca uwagę na różnorodność definicji i podziałów, a jednocześnie podkreśla najistotniejsze cechy i ustala „słowniczek pojęć” obowiązujący na kursie.	15 min.	Prezentacja Slajdy 7- 15
4.	Prowadzący formułuje pytanie” Czy ewaluacja jest badaniem naukowym?” Krótka dyskusja, w której uczestnicy podają argumenty za i przeciw. Prowadzący zwraca uwagę na różne punkty widzenia, również wśród naukowców. Ćwiczenie 2. Podobieństwa i różnice między ewaluacją a badaniem naukowym. Uczestnicy w czterech grupach (tych samych co poprzednio) dokonują analizy cech ewaluacji i badań naukowych. Wspólne podsumowanie ćwiczenia.	15 min.	Arkusze ćwiczenia 2
5.	Mini wykład na temat istoty badań naukowych i pedagogicznych i związków z ewaluacją. Podsumowanie sesji.	15 min.	Prezentacja Slajdy 16- 24

Moduł I - Ćwiczenie 1

Proszę podzielić się swoją wiedzą i doświadczeniem na temat prowadzenia ewaluacji, a następnie uzupełnić tabelę. Czas pracy 15 minut.

EWALUACJA

<i>Co już wiemy (potrafimy)?</i>	<i>Czego chcemy się dowiedzieć (nauczyć)?</i>
<i>Jak chcielibyśmy wykorzystać nową wiedzę i umiejętności?</i>	<i>Jak trudności się obawiamy?</i>

Moduł 1 – Ćwiczenie 2

Charakterystyka badań naukowych i ewaluacji.

(na podstawie: H. Komorowska, *Konstrukcja, realizacja i ewaluacja programu nauczania*. IBN, Warszawa 1995, s.44-46.)

Proszę uzupełnić tabelę. Czas pracy 10 minut.

Analizowane aspekty	Badanie naukowe	Badanie ewaluacyjne
Motywacja podejmowania pracy badawczej		
Cel pracy		
Cel analizy		
Rola wyjaśnienia		
Autonomia projektu badania		
Efekty pracy		

<i>Ciekawość poznawcza i dążenie do prawdy</i>	<i>Potrzeba rozwiązania problemu</i>	<i>Wysnuć odpowiednich wniosków i sformułowanie twierdzeń</i>
<i>Podjęcie racjonalnej decyzji</i>	<i>Sformułowanie zasady, znalezienie prawidłowości</i>	<i>Możliwie najpełniejszy opis stanu rzeczywistego</i>
<i>Wyjaśnienie to główna rola badania</i>	<i>Ważniejsze niż wyjaśnienie jest opis i ocena</i>	<i>Projekt wybrany przez badacza</i>
<i>Praca na zamówienie, cel sformułowany przez klienta</i>	<i>Niekoniecznie bezpośrednio przydatne społecznie</i>	<i>Bezpośrednio przydatne klientom</i>

SESJA 2

Ewaluacja w procesie rozwoju szkoły i w pracy nauczyciela

Cel ogólny:

- ❑ Określenie miejsca ewaluacji w planowaniu pracy szkoły i budowaniu systemu jakości

Cele szczegółowe/ uczestnik zajęć potrafi:

- ❑ dostrzegać i wyjaśnić związek między ewaluacją a jakością pracy szkoły.
- ❑ określić miejsce ewaluacji w procesie zarządzania oświatą,
- ❑ dostrzegać związek między ewaluacją a rozwojem zawodowym nauczyciela.

Treści:

1. Wprowadzenie do teorii zarządzania oświatą.
2. Miejsce ewaluacji w procesie zarządzania oświatą.
3. Rola ewaluacji pracy szkoły/placówki w budowaniu systemu zapewniania jakości.

Metody i techniki pracy:

- ❑ Praca w grupach
- ❑ Dyskusja
- ❑ Technika „wirujących plakatów”

Lp.	Przebieg sesji	Czas	Materiały
1.	Prowadzący zaczyna od przedstawienia celów sesji i krótkiego wykładu: Różne modele zarządzania i usytuowanie w nich procesu ewaluacji. Należy zwrócić uwagę, że w każdym podejściu do zarządzania jakością jest uwzględniony proces badana, zbierania danych i podejmowania decyzji. Wszystkie te warunki spełnia ewaluacja.	20 min	Prezentacja Slajdy 25-41
2.	Nawiązując do wykładu przechodzimy do ćwiczenia. Prowadzący dzieli uczestników na 4 grupy Ćwiczenie 3 Ewaluacja w procesie zarządzania Grupa I i II: Ewaluacja jako proces inicjujący działanie. Grupa III i IV: Ewaluacja jako konsekwencja działania. Każda grupa otrzymuje zmodyfikowany model zarządzania jakością Deminga. Celem ćwiczenia jest zaprojektowanie działań w tym modelu, uwzględniając proces ewaluacji. Po prezentacji pracy grup, dokonując podsumowania ćwiczenia należy podkreślić wagę ewaluacji w procesie zarządzania jakością	35 min	Arkusze ćwiczenia 3

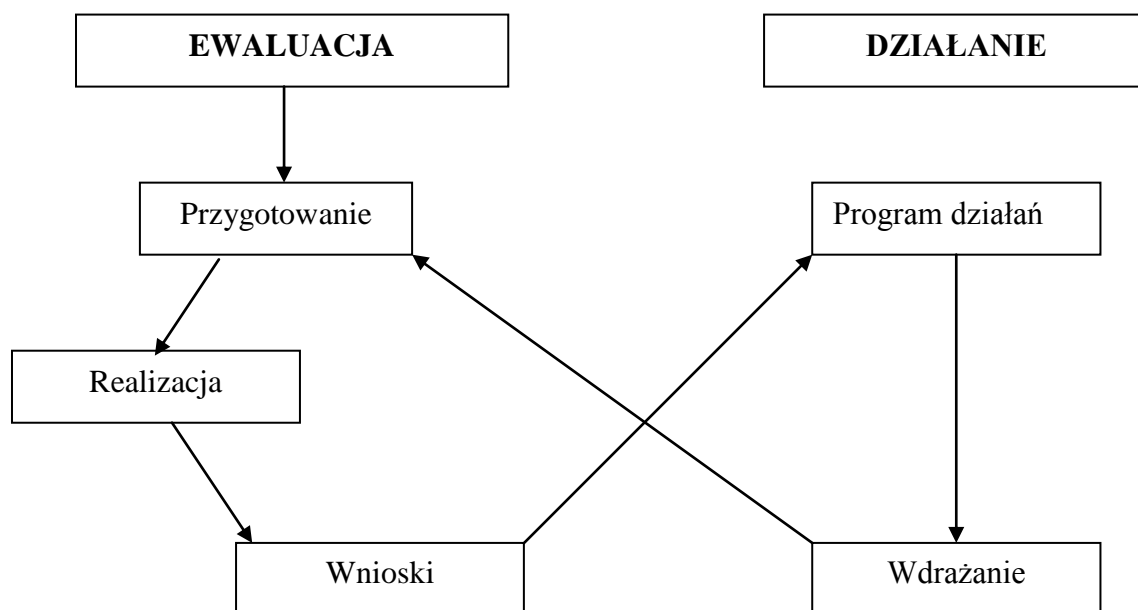
Lp.	Przebieg sesji	Czas	Materiały
3.	<p>Prowadzący zadaje uczestnikom pytanie; W jakim stopniu szkoły i nauczyciele są przygotowani do prowadzenia ewaluacji? Czy jest akceptacja dla procesu ewaluacji? Po krótkiej dyskusji przechodzimy do ćwiczenia.</p> <p>Ćwiczenie 4</p> <p>Pracujemy nadal w czterech grupach. Każda grupa otrzymuje arkusz dużego papieru, na którym ma zdanie, które należy dokończyć. Po 3-4 minutach arkusze przekazywane są zgodnie ze wskazówkami zegara kolejnej grupie, która uzupełnia arkusz. Zmiany są do momentu, aż arkusz wróci do grupy, która rozpoczęła uzupełnianie.</p> <p>Grupa I: Zagrożenia dla procesu ewaluacji w szkole.</p> <p>Grupa II. Działania dyrektora sprzyjające prowadzeniu ewaluacji w szkole.</p> <p>Grupa III. Korzyści z prowadzenia ewaluacji dla szkoły.</p> <p>Grupa IV. Korzyści z prowadzenia ewaluacji dla nauczyciela.</p> <p>W podsumowaniu zwracamy uwagę, na co mamy wpływ, co możemy zrobić, aby ewaluacja była w szkole akceptowana i systematycznie prowadzona.</p>	25 min.	Arkusz ćwiczeń nr 4
4.	<p>Podsumowanie modułu. Odniesienie do celów. Ewaluacja.</p> <p>Uczestnicy na karteczkach samoprzylepnych piszą, co im się podobało, a jakie zmiany proponują. Wychodząc z sali przylepiają karteczki na przygotowanej tablicy.</p>	10 min.	Prezentacja Slajd 42

Moduł 1 – Ćwiczenie 3

Grupa I i II

Ewaluacja jako proces inicjujący działanie.

Opierając się na modelu Deminga proszę zaproponować ewaluację, której wynik może stać się powodem podjęcia działań projakościowych. Czas 20 min.

Ewaluacja

Przygotowanie: Co może być impulsem do ewaluacji? Czego będzie dotyczyła?

Realizacja: Jak będzie prowadzona?

Wnioski: Jakie mogą być przykładowe wyniki i wnioski?

Działania

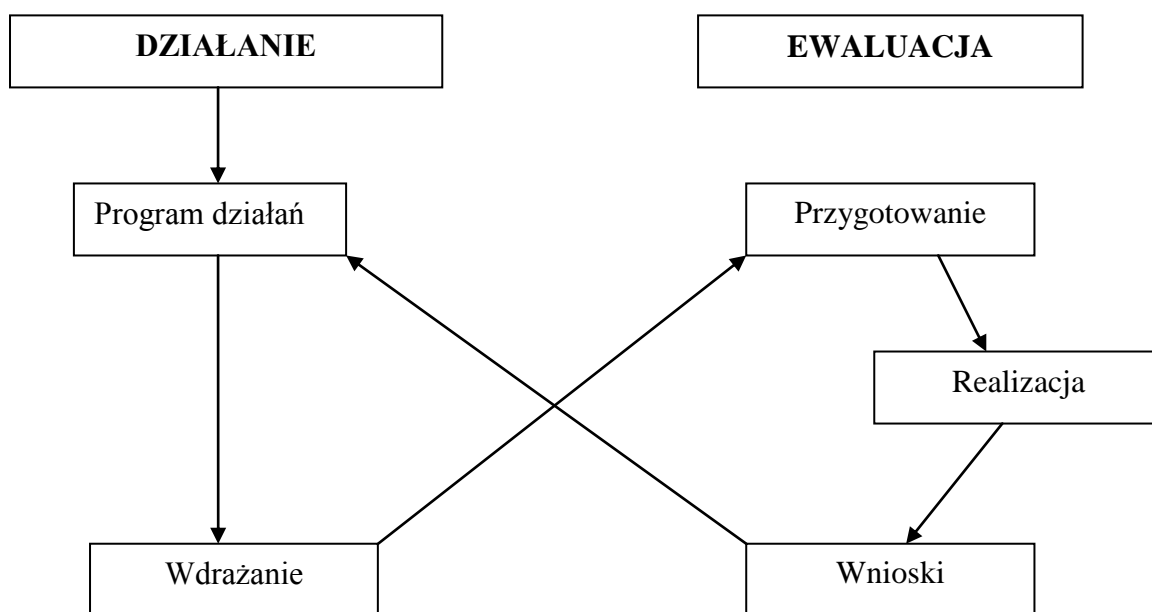
Program działań: Jakie działanie w związku z tym zamierzamy podjąć?

Moduł 1 – Ćwiczenie 3

Grupa III i IV

Ewaluacja jako proces inicjujący działanie.

Opierając się na modelu Deminga proszę zaproponować ewaluację, która jest została zainicjowana przez wcześniejsze działania projakościowe. Czas 20 min.

Działanie

Program działań: Jakie przykładowe działania podejmujemy?

Wdrażanie: Jakie są etapy lub poddziałania?

Ewaluacja

Przygotowanie: Co może być impulsem do ewaluacji? Czego może dotyczyć?

Realizacja: Jak może być prowadzona?

Moduł 1 – Ćwiczenie 4

Grupa I: Zagrożenia dla procesu ewaluacji w szkole.

Grupa II. Działania dyrektora sprzyjające prowadzeniu ewaluacji w szkole.

Grupa III. Korzyści z prowadzenia ewaluacji dla szkoły i dla nauczyciela.

Grupa IV. Korzyści z prowadzenia ewaluacji dla nauczyciela.

MATERIAŁY DLA UCZESTNIKÓW SZKOLENIA

MODUŁ I

Ewaluacja w praktyce szkolnej – istota, cele, rodzaje

DEFINICJA EWALUACJI

Proces zbierania danych i ich interpretacja w celu podejmowania decyzji. (Galloway)

Proces diagnostyczny – oceniający, zawierający w sobie elementy pomiaru, osądu i decyzji. (Guilbert)

Systematyczne badanie wartości lub cech konkretnego programu, działania lub obiektu z punktu widzenia przyjętych w tym celu kryteriów w celu jego usprawnienia, rozwoju lub lepszego zrozumienia. (L. Korporowicz)

Systematyczny proces obejmujący zbieranie informacji oraz zdawanie relacji (w postaci raportu) z tego, jak się rzeczy mają z intencją dostarczenia danych ułatwiających podejmowanie decyzji. (H. Mizerak)

Ewaluacja (projektu/przedsięwzięcia) to systematyczny proces obejmujący zbieranie informacji oraz zdawanie relacji (w postaci raportu) z intencją dostarczenia danych ułatwiających podejmowanie decyzji. (H.Simon)

Wszystkie definicje mają cechy wspólne, opisują proces, na który składają się:

- zbieranie danych;
- analiza zebranych danych;
- wyciąganie wniosków;
- formułowanie rekomendacji.

Reasumując:

Co to jest ewaluacja?

- Proces zbierania, analizowania i wartościowania danych (informacji).

Czego ewaluacja może dotyczyć?

- Dokumentów, działań, osób, rezultatów....

Po co dokonuje się ewaluacji?

- W celu podjęcia decyzji dotyczących przyszłych działań.

Rodzaje ewaluacji

Kryteria podziału	Rodzaje ewaluacji	
Kto podejmuje decyzję o ewaluacji, obszarach, sposobie prowadzenia?	Decyzja w szkole AUTOEWALUACJA	Decyzja instytucji zewnętrznej (kuratorium, ministerstwo) EWALUACJA OBCA
Kto przeprowadza ewaluację?	Szkoła (nauczyciele) EWALUACJA WEWNĘTRZNA	Osoba lub instytucja zewnętrzna EWALUACJA ZEWNĘTRZNA
Kiedy prowadzona jest ewaluacja?	W trakcie realizacji programu (działania) EWALUACJA FORMATYWNA	Po zakończeniu programu (działania) EWALUACJA SUMATYWNA
Czego dotyczy ewaluacja?	Realizacji, prowadzonych działań EWALUACJA PROCESU	Efektów, wyników, rezultatów EWALUACJA PRODUKTU
Jak dużego obszaru dotyczy ewaluacja?	Bada cały proces, wiele efektów EWALUACJA SZEROKOZAKRESOWA	Bada wybrane działania i efekty EWALUACJA FOKUSOWA

Dobra ewaluacja powinna być:

- Użyteczna – przystosowana do wykorzystania.
- Wykonalna- możliwa do przeprowadzenia, przemyślana.
- Poprawna- uczciwa i etyczna.
- Dokładna – przeprowadzona precyzyjnie i profesjonalnie.

Ewaluacja w szkole spełnia trzy funkcje:

- stanowi punkt wyjścia w projektowaniu pracy,
- pozwala na systematyczną kontrolę przebiegu procesu nauczania i wychowania,
- służy ocenie wyników działalności pedagogicznej.

EWALUACJA A BADANIA NAUKOWE

Badanie naukowe - termin oznaczający niemal wszelką działalność naukową.

Na badania naukowe mogą się składać eksperymenty, gromadzenie danych z natury, analiza i studiowanie literatury źródłowej, analizy zebranych danych i wyciągnięcie z nich wniosków. (Źródło: Wikipedia)

Podział badań wg Konarzewskiego

- Badania teoretyczne, których celem jest badanie teorii naukowej;
- Badanie praktyczne, które podejmuje się, aby dostarczyć impulsów do rozwoju pewnej dziedziny praktyki społecznej.

Badania praktyczne

- Badania rozpoznawcze – może dokładniej określić problem i jego społeczne tło;
- Badanie oceniające – może sprawdzić skuteczność zastosowanych środków, dostarcza wiedzy o zamierzonych i niezamierzonych następstwach działania.

Pytanie: Jak jest?

Badania rozpoznawcze zwane też diagnostycznymi.

Pytanie: Czy jest tak, jak być powinno?

Badania oceniające zwane też ewaluacyjnymi.

Badania pedagogiczne

Z punktu widzenia przedmiotu badań wyróżniamy w pedagogice:

- badania opisowe,
- badania wyjaśniające.

Badania opisowe

- przedmiotem badań są pojedyncze zjawiska, indywidualne zdarzenia, których wyjaśnienie może być jednoznaczne
- *Jak przebiega proces.....*
- *Jaka jest opinia*
- *Czy przestrzegane są*

Badania wyjaśniające

- szukają związków między cechami, zmiennymi,
- są wielowątkowe, bo poszukują różnych możliwości wyjaśnienia, poszukują przyczyn głównych i wtórnych.
- *Jaki jest związek*
- *Jaki wpływ na ma.....*